

Megfigyelés - puszta szemmel!

"Nincsen rossz műszer, csak rossz észlelő van" -tartja a régi csillagász mondás; amelyet persze nem úgy kell értenünk, hogy "jó" észlelő bármilyen műszerrel tetszés szerinti megfigyelést végezhet, hanem arra gondoltunk, hogy a megfigyelési programot mindenkor a rendelkezésre álló eszközökhöz, lehetőségekhez kell szabni. Így pl. egy rövid gyűjtőtávolságú, fényerős távcső aligha alkalmas a Nap, a Hold vagy a bolygók észlelésére, de kiválóan használható változócsillag megfigyelésre./Ezzel szemben egy hosszú fókuszú műszer éppen a Hold és a bolygók vizsgálatára használható kiválóan./ Fokozottan áll ez a megállapítás a tácsó nélkül, puszta szemmel végzett csillagászati megfigyelésekre. Az első pillantban talán sokan úgy vélnék, hogy ma, az óriástávcsövek, rádióteleszkópok és rakétamérések körében az ilyenfajta, műszer nélküli észleléseknek aligha lehet értéke. Valójában azonban adott körülmények között és speciális esetekben az ilyen módon végzett megfigyelések nagyon is fontosak lehetnek. A különleges és bonyolult szerkezetű mérőberendezések - éppen adottságaik révén - csak a maguk munkaterületén használhatók ki. Így azután előfordul, hogy egy-egy ragyogó fényű tűzgömb, szép sarkifényjelenség vagy a nagyon fényes változócsillagok elkerülik a szakemberek precíziós berendezéseinek kutatási körzetét.

Baráti Körünk sok /többnyire fiatal/ tagja szeretne résztvenni valamiféle észlelő munkában, de nem rendelkezik távcsővel. Elsősorban az ő figyelmüket szeretnénk felhívni a puszta szemmel is jól észlelhető jelenségekre; emellett azonban az ilyen munka a csillagászati szakkörökben az alapismeretek elsajátítása szempontjából is hasznos lehet.

Mindmáig igen értékes a puszta szemmel végzett meteor-számlálás, főként ha a felvillanás és a kialvás helyét is közeliítőleg megadjuk. Az elmúlt öt év során három új meteorrajt fedeztek fel e módszerrel, ezek közül az egyiket magyarországi amatőrök, az ilyen ismeret még a távcsővel rendelkező műkedvelőknek is hasznos lehet, mert a fényes tűzgömbök adatait, csekély kivétellel, világszerte a puszta szemmel végzett megfigyelések alapján közlik. Mindenkor érdekes és fontos a - nálunk ritkán látható - sarkifény jelenségek pontos leírása, alkalmakként pedig az álatóvi fény és az un. ellenfény megfigyelése. /Ezek ismeretére még visszatérünk./

Végül nagyon fontos néhány fényes, puszta szemmel látható változócsillag rendszeres követése. E csillagok a nagy obszervatóriumok számára, éppen erős fényük miatt "nem kifizetődő", de távcsővel rendelkező amatőrök is csak ritkán észlelik ezeket a csillagokat. Örülünk, ha mennél több műkedvelő kapcsolódna be a fényes változók figyelésébe, és adataikat rendszeresen továbbítanák számunkra. Néhány lappal hátrább térképet is közlünk e csillagokról és összehasonlítóikról, az eredmények ismertetésére pedig a jövőben folyamatosan sort kerít

a Szerkesztőség.